

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 2 oktober 2003

over het ontwerpuitvoeringsplan

houtafval

2003 | 55

D/2003/7080/A55

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2003 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

Inleiding

De MiNa-Raad heeft de adviesvraag over het ontwerpuitvoeringsplan Houtafval ontvangen op 14 augustus 2003. Het advies van de MiNa-Raad werd tegen 15 september 2003 gevraagd.

De procedure voor de totstandkoming van een uitvoeringsplan is vastgesteld in artikel 36 van het Afvalstoffendecreet. Dit ontwerp is bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 28 juli 2003, en voor een termijn van twee maanden, van 11 augustus 2003 tot en met 10 oktober 2003, ter inzage gelegd bij de gemeenten en bij de OVAM. De ontwerpplannen kunnen eveneens op de website van OVAM bekeken en gedownload worden. Gedurende deze termijn kan iedereen schriftelijk (of via e-mail) bezwaren of opmerkingen overmaken aan de OVAM.

De MiNa-Raad dient binnen een vervaltermijn van twee maanden na ontvangst van het ontwerp, een met redenen omkleed advies uit te brengen.

De MiNa-Raad heeft gekozen om het ontwerpplan te toetsen op zijn algemene lijnen. Het advies gaat enkel dieper in op individuele acties indien deze de algemene opmerkingen staven of verduidelijken.

Het ABVV, de ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies omdat ze over hetzelfde onderwerp in SERV-verband advies uitbrengen.

Prof. dr. R. F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

1. Situering

[1] **Algemeen.** Het ontwerpuitvoeringsplan Houtafval heeft als opzet een concrete meerjarenplanning inzake preventie, selectieve inzameling, recyclage, nuttige toepassing en verwijdering van houtafval.

Een belangrijk uitgangspunt van het plan is het feit dat de verwerking van houtafval plaatsvindt op een internationale markt, waar voor nuttige toepassing van houtafval (materiaalrecyclage of energetische valorisatie) het vrije marktprincipe geldt.

[2] **Preventie.** Wat preventie betreft, wordt vooral de nadruk gelegd op hergebruik (bv. retourverpakkingen en het herstellen van oude meubelen) en kwalitatieve preventie (bv. vermindering van het gebruik van milieuonvriendelijke houtverduurzamingsmiddelen). In het kader van kwantitatieve preventie is het belangrijk te vermelden dat ernaar wordt gestreefd dat de totale afvalberg niet toeneemt. Omwille van het duurzame karakter van hout mag de fractie houtafval in die berg wel toenemen wanneer hout als vervangingsproduct wordt gebruikt voor minder duurzame materialen.

[3] **Selectieve inzameling.** Het aanbod aan afvalhout wordt geschat op zo'n 1,4 miljoen ton. Ongeveer 57 % daarvan is afkomstig van de houtverwerkende sector. De algemene bedrijfssectoren, de bouw- en sloopsector en de huishoudens vertegenwoordigen respectievelijk 15 %, 11 % en 17 % van het aanbod aan afvalhout.

Overeenkomstig de bepalingen van het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007, streeft dit plan naar een percentage van 75 % selectief ingezameld houtafval bij de huishoudens tegen 2007. Van bedrijven wordt eenzelfde inspanning verwacht.

Regels voor selectieve inzameling moeten ervoor zorgen dat de stroom verontreinigd houtafval wordt gescheiden van de niet-verontreinigde houtafvalstroom, zodat een milieuverantwoorde verwerking van beide stromen kan worden gegarandeerd.

- [4] **Recyclage.** De spaanderplaatindustrie is in Vlaanderen een zeer belangrijke afnemer van houtafval. Houtafval is echter ook een gegeerd materiaal geworden bij de Europese energieproducenten vanwege de promotie van elektriciteit uit hernieuwbare energie.

Tabel 1 Verwerkingswijze van het aangeboden afvalhout in Vlaanderen

Verwerkingswijze	%
Spaanderplaatbedrijven in Vlaanderen	51
Spaanderplaatbedrijven in buitenland	26
Cementindustrie	4
Verbranding	10
Storten	5
Meegeven aan particulieren	4

Voor nuttige toepassing (materiaalrecyclage en hoofdgebruik als brandstof) geldt binnen Europa het principe van open grenzen, wat een sturing van houtafval richting materiaalrecyclage onmogelijk maakt. Uiteindelijk zal de markt de bestemming van houtafval bepalen.

- [5] **Bevorderen van materiaalrecyclage.** Het Uitvoeringsplan Houtafval wil materiaalrecyclage bevorderen via regelgeving. Voor grote (mee)verbrandingsinstallaties worden de emissiegrenswaarden voor verbranding van niet-verontreinigd houtafval even streng als deze voor de verbranding van verontreinigd houtafval. Ook zouden de heffingen voor verbranding van verontreinigd houtafval niet hoger mogen zijn dan de heffingen van niet-verontreinigd houtafval. Dit wetgevend kader moet ervoor zorgen dat het niet-verontreinigde houtafval richting materiaalrecyclage zal gestuurd worden en de meer verontreinigde fracties naar een energetische valorisatie.

Andere aangekondigde maatregelen voor het bevorderen van materiaalrecyclage in de spaanderplaatindustrie zijn het minimaliseren van verontreinigingen in plaatmaterialen, het opstellen van inzamel- en verwerkingsregels voor houtafval en het vaststellen van aanvaardingscriteria voor de spaanderplaatindustrie.

Bij energetische valorisatie moet gestreefd worden naar een maximaal energetisch rendement en de energetische valorisatie van eigen houtafval binnen de houtsector kan, mits voldaan wordt aan de emissiereglementering en wanneer het energetisch rendement voldoende hoog is.

- [6] **Verwijderen.** Het storten en verbranden zonder energierecuperatie moet volgens het plan beperkt worden. Dit wordt beoogd via het sensibiliseren van particulieren die behandeld afvalhout verbranden, het voorkomen van verbranding op werven en het strenger handhaven van het bestaand stortverbod voor brandbare en selectief ingezamelde afvalstoffen.

2. Aanbevelingen

- [7] **Algemene appreciatie is positief.** Houtafval is een omvangrijke afvalstroom die zijn oorsprong vindt in verschillende sectoren. Mede daarom vroeg de MiNa-Raad in 2000 om een houtafvalplan op te maken. De MiNa-Raad vindt het dan ook heel positief dat een houtafvalplan opgemaakt is. De Raad onderschrijft in ruime mate het voorliggend plan en meer bepaald de uitgangspunten, de strategie en de doel- en taakstellingen. Niettemin formuleert de MiNa-Raad nog enkele suggesties en opmerkingen.
- [8] **Houtplan.** Het duurzaam en hernieuwbare karakter van hout staat centraal bij het uitstippelen van het beleid rond houtafval. De MiNa-Raad vindt dit positief maar wijst erop dat nog vele andere aspecten van belang zijn.

De MiNa-Raad hecht veel belang aan de milieueffecten die gekoppeld zijn aan de gehele levenscyclus van hout. Belangrijke stappen hierbij zijn: het duurzaam bosbeheer (inclusief de winning van hout), het eventueel verduurzamen van het hout, het gebruik van hout (als substituuat voor andere materialen) en de verwerking van houtafval. Al deze fases kunnen een belangrijke positieve en/of negatieve milieu-impact betekenen.

Het voorliggend uitvoeringsplan focust enkel op de laatste fase: de verwerking van houtafval. De MiNa-Raad begrijpt dat de bevoegdheden van OVAM zich beperken tot afvalbeheer. Niettemin meent de Raad dat de milieu-impact van de overige fasen ook aanzienlijk kunnen zijn. Voor aspecten rond duurzaam bosbeheer verwijst de Raad naar zijn Advies van 6 oktober 1998 over de criteria voor duurzaam bosbeheer. Ook aan het verduurzamen van hout zijn belangrijke milieuaspecten gebonden. Het betreft niet enkel ongecontroleerde emissies naar water, lucht en bodem maar ook kruisverontreiniging doordat het verduurzamen van hout met bepaalde houtbeschermingsmiddelen (bv. pentachloorfenol) moeilijk op te sporen is waardoor het risico bestaat op verontrei-

niging van de te recycleren afvalstroom. Ten slotte is de wijze waarop hout gebruikt wordt van belang.

De Raad vraagt dat de overheid een overkoepelend “houtplan” zou opstellen. Dit plan zou de gehele levenscyclus van hout moeten omvatten: het duurzaam bosbeheer, het verduurzamen van het hout, het gebruik van hout en de verwerking van houtafval. Tevens zou het initiatieven moeten bevatten om duurzaam hout te promoten.

- [9] **Doelstellingen van het plan worden onderscheven.** De MiNa-Raad onderschrijft de doelstellingen van het plan. Deze zijn: het afvalaanbod en de hiermee verbonden milieudruk mag niet verder stijgen; grondstoffen moeten op milieuverantwoorde wijze worden vervangen door afvalstoffen daar waar mogelijk en wenselijk; en de totale hoeveelheid te verwijderen (bv. storten of verbranden zonder energierecuperatie) houtafval moet beperkt worden.

Producthergebruik krijgt voorrang op energetische valorisatie. De MiNa-Raad vindt het positief dat de verwerkingshiërarchie gerespecteerd wordt en dat het uitvoeringsplan materiaalrecyclage wil bevorderen. De Raad gaat dan ook akkoord met de voorgestelde maatregel om voor grote (mee)verbrandingsinstallaties de emissiegrenswaarden voor verbranding van niet-verontreinigd houtafval gelijk te schakelen met deze voor de verbranding van verontreinigd houtafval. Ook het initiatief om de heffingen voor verbranding van verontreinigd houtafval gelijk te stellen met deze van niet-verontreinigd houtafval wordt als positief aanzien.

- [10] **Invoeren van een aanvaardingsplicht voor houtafval roept vragen op.** Actie 4 van het plan, het invoeren van een aanvaardingsplicht voor houtafval is gebaseerd op de Beleidsbrief van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw van 29 oktober 2002 waarin de OVAM de opdracht krijgt om een aanvaardingsplicht in te voeren voor houtafval. Bovendien vermeldt het ontwerp van Vlarea het invoeren van een aanvaardingsplicht voor houtafvalstoffen vanaf 01 januari 2005 (en niet begin 2004 zoals aangegeven in het plan). Ter voorbereiding van deze aanvaardingsplicht werd houtafval als één van de afvalstromen opgenomen in een studie die de opportuniteit en randvoorwaarden voor het invoeren van een aanvaardingsplicht voor de geselecteerde afvalstromen moet onderzoeken. Deze studie werd in 2002 afgerond en hieruit blijkt volgens het plan dat het aangewezen is om een aanvaardingsplicht voor houtafval in te voeren.

In zijn advies van 16 januari 2003 over Vlarea 2003 steunt de MiNa-Raad het principe van nieuwe aanvaardingsplichten maar wijst er tegelijk op dat “houtafval” een “materiaal” aanduidt en geen “product” waarvoor men producenten aansprakelijk kan stellen. Ook werd gevraagd of de term “houtafval” niet te algemeen was.

De MiNa-Raad heeft van verschillende betrokkenen vernomen dat het instellen van een aanvaardingsplicht voor een “materiaalsoort” veel praktische bezwaren met zich meebrengt. De Raad vraagt zich dan ook af of een aanvaardingsplicht voor houtafval wel

opportunity is. Indien een aanvaardingsplicht ingesteld wordt, is het meer aangewezen om die te beperken tot een productcategorie, bv. afgedankte meubels.

[11] **Verbranden in verbrandingsinstallaties zonder energierecuperatie moet verboden worden.**

Het plan stelt dat het verbranden zonder energierecuperatie beperkt moet worden. De Raad is voorstander voor het instellen van een verbod op het verbranden van houtafval zonder energierugwinning. Dit verbod zou moeten opgenomen worden in de sectorale vergunningsvoorwaarden van verbrandingsinstallaties. De Raad verkiest deze maatregel boven andere maatregelen zoals het ontmoedigen door het instellen van verhoogde heffingstarieven voor verbranding zonder energiewinning.

[12] **Betrokkenen bij acties juist omschrijven.** De omschrijving van de betrokkenen die bij elke actie zijn opgenomen, is niet steeds even accuraat. Soms zijn ook bepaalde betrokkenen vergeten. Voorbeelden hiervan zijn:

- De betrokkenen op gemeentelijk niveau worden soms omschreven als “vvsg” of als “lokale besturen”. Bij actie 1 en actie 28 komen ze zelfs samen voor.
- Bij actie 5, het afsluiten van een milieubeleidsovereenkomst houtafval (blz.57), ontbreken zowel de vvsg als Interafval als partners.
- Door het nieuwe decreet op intergemeentelijke samenwerking, zal de term “intercommunale” ophouden te bestaan. Deze wordt dus in dit uitvoeringsplan best vervangen door “intergemeentelijke samenwerkingsverbanden”.